

NUPS-prosessin tukimateriaali

Käsissäsi on nuorisotyön perussuunnitelman eli NUPSin toteuttamiseen laadittu tukimateriaali. Sitä voivat hyödyntää kaikki NUPSailusta kiinnostuneet, ja se mahdollistaa itsenäisen prosessin toteuttamisen. Ennen prosessin aloittamista on hyvä lukea, mitä NUPSista on kirjoitettu. Tämä tukimateriaali perustuu neljään kirjoitettuun lähteeseen ja Kanuunan tukemiin vertaistuellisiin prosesseihin, joihin osallistui yli 20 kuntaa vuosina 2021–2023. NUPS on osa Kyllin hyvän nuorisotyön arvioitipakettia, johon kuuluvat myös kyselyt, laatuksiteerit ja määrällinen tieto. Lisää tietoa arvioitipaketista saa [Kanuunan sivuilta](#).

Prosessikuvaus: Sisältää prosessin eri vaiheet ja niiden sisällöt (7 sivua)

Powerpoint-sarja prosessin etenemisestä: Kyllin hyvän nuorisotyön arvioitipaketti, Nuorisotyön perussuunnitelma, NUPS-prosessi, ohje päiväkirjan kirjoittamiseen, taulukkomalli 1, taulukkomalli 2, suhdeteoria, taulukkomalli 3, NUPSin käyttö ja tuunaus sekä NUPS-malleja.

Kirjoitetut lähteet:

Kirja: [”Miksi nuorisotyötä tehdään? Tietokirja nuorisotyön opetussuunnitelmasta”](#). Kirjoittajat Tomi Kiilakoski, Viljami Kinnunen ja Ronnie Djupsund.

Artikkeli: *”Omasta yhteiseksi: Miten hyödyntää nuorisotyön opetussuunnitelmaa nuorisotyön kehittämisessä?”*. Kirjoittajat: Eila Kauppinen, Tomi Kiilakoski, Viljami Kinnunen & Sini Perho. Teoksessa: *Mitä Jyväskylä tarkoittaa?*, toimittanut Tommi Hoikkala.

Artikkeli: *”Talolta kaduille -yhteisöllinen nuorisotyö työmuotona”*. Kirjoittajat Tomi Kiilakoski ja Viljami Kinnunen. Teoksessa: *Kenen nuorisotyö?*, toimittanut Tomi Kiilakoski, Johanna Kuivakangas. Saatavilla: <https://www.humak.fi/wp-content/uploads/2017/12/hoikkala-kuivakangas-kenen-nuorisotyö.pdf>

Artikkeli: *”Towards a Shared Vision of Youth Work: Developing a Worker-Based Youth Work Curriculum”*. Kirjoittajat Tomi Kiilakoski, Viljami Kinnunen ja Ronnie Djupsund.

Johdannoksi NUPS-prosessiin sopii Tomi Kiilakosken toukokuussa 2022 Nuorisotyö -lehdessä julkaistu kirjoitus: [”Nuorisotyötä ei ole ilman suhteita”](#).

Saatavilla: <https://nuorisotyolehti.fi/nuorisotyota-ei-ole-ilman-suhteita/?fbclid=IwAR23OUXeET60CWyIFcmP6eVXP9WN0Ns-LCNkwCaeEiYIpQXzR3MXbWiBU4E>

NUPS-nuorisotyön perussuunnitelma (DIA 1-6)

Nuorisotyön perussuunnitelma on nykytilan kuvaus, joka tekee näkyväksi nuorisotyön kasvatuksellista näkökulmaa. NUPS-prosessi on työyhteisön yhteinen matka, jonka tarkoituksena on sanallistaa kunnassa tehtävän nuorisotyön tarkoitusta ja tavoitteita. NUPS perustuu Tomi Kiilakosken toimintatutkimuksessa kehittelemään suhdeteoriaan, jossa nuorisotyön kasvatuksellisuus nähdään rakentuvan nuoren suhteissa toisiin ihmisiin ja ympäröivään maailmaan sekä näiden suhteiden vahvistamisessa ja korjaamisessa. Suhdeteoriasta ja työyhteisön toteuttamasta nuorisotyöstä rakentuu NUPS aineisto, mikä mahdollistaa uusien työmuotojen rakentamisen. NUPSissa työmuodot eivät ole fyysiseen paikkaan sidottuja (nuorisotilatoiminta, koulunuorisotyö, leiri- ja retkitoiminta) vaan ne perustuvat kasvatuksellisiin näkökulmiin, siihen mitä toiminnallisuuden ja toimintojen sisällä tapahtuu. Rakentuneet työmuodot tekevät näkyväksi nuorisotyön monipuolisuuden ja sen, kuinka monella eri tavalla nuorisotyössä kasvatuksellisuutta toteutetaan riippumatta siitä, onko paikkana nuorisotila, leiri tai nuoren henkilökohtainen tapaaminen. Työyhteisön tulisi käydä prosessi läpi niin, että ymmärrettäisiin työn sisältöihin perustuvien työmuotojen hyödyllisyys ammattilaisille ja nuorisotyölle kokonaisuudessa.

NUPS-prosessissa työyhteisö tarkastelee tekemäänsä työtä. Kyse on siitä, mitä tekijöitä nuorisotyöntekijä vahvistaa työssään nuorisoryhmän tai yksittäisen nuoren kanssa. Myös verkostotyötä, yhteistyötä, kumppanuuksia, päätöksentekoa ja nuorisovastustusten jakamista tarkastellaan tästä näkökulmasta. NUPS sanallistaa nuorisotyön tarkoitusta, sitä mitä eri toiminnoilla ja toimenpiteillä tavoitellaan. NUPS avaa myös yksittäisen kohtaamisen tavoitetta, mitä nuorisotyöntekijän olemus ja sanat viestittävät tilanteissa. NUPSissa nuorisotyö nähdään prosessina, joka koostuu eritasoisista tehtävistä ja asioista, mutta niillä on samoja kasvatuksellisia tarkoituksia niin yksittäisen nuoren kuin koko kunnan nuorison kannalta.

NUPSissa ei ole sinänsä mitään uutta, se sanallistaa sen mitä nuorisotyössä tehdään. Kovin kevyeksi prosessia ei voida sanoa, koska toiminnallisen työn sanallistaminen on haastavaa. Työntekijöiden ei ole aina helppo kertoa, miten nuorisotyöntekijä työskentelee, olipa kyseessä sitten ”nuoren aito kohtaaminen”, ”sosiaalinen vahvistaminen” tai ”varhainen puuttuminen”. Prosessin aikana työyhteisö vahvistaa yhteistä ymmärrystä kunnassa tehtävästä nuorisotyöstä ja luo käsitteet ja tavat tuoda toiminnan kasvatuksellisuus näkyväksi. Yhteisen prosessin myötä työntekijä tunnistaa kasvatuksellisia tekijöitä, joita ei ole ehkä aikaisemmin sanoitettu. NUPS jäsentää nuorisotyötä ja tuottaa tietoa nuorisotyöstä myös ulkopuolisille, kuten päättäjille, yhteistyökumppaneille, sidosryhmille, vanhemmille jne.

NUPS on nuorisotyön teoria, jonka nuorisotyöntekijät rakentavat käytäntöön perustuen. NUPS toimii työkaluna niin nykyiselle työyhteisölle kuin uusien työntekijöiden perehdytykselle. Myös verkostot ja yhteistyökumppanit saavat NUPSin myötä lisäymmärrystä nuorisotyön toimenkuvasta. NUPSin avulla nuorisotyön toiminnallisuus avautuu kasvatuksellisenä ja nuorisotyön tarkoitusta ja tavoitteita esiin tuovana. Nuorisotyö avaa työnsä perustaa, sitä mikä tekee nuorisotyöstä nuorisotyötä.

NUPS-prosessi (DIA 7)

Prosessin ohjaamiseen tulee valita NUPS-tiimi, joka pienissä kunnissa voi olla koko työyhteisö ja isoissa kunnissa noin 5 henkilön ryhmä, johon kuuluu työntekijöitä eri tasoilta ja eri toiminnoista. Prosessi on työyhteisön yhteinen ja se vaatii ohjaavalta tiimiltä enemmän kykyä osallistaa kuin johtaa prosessia. Tästä osallistumisesta ja osallisuudesta voi lukea lisää lähdemateriaalin artikkelista: *”Omasta yhteiseksi: Miten hyödyntää nuorisotyön opetussuunnitelmaa nuorisotyön kehittämisessä?”*.

NUPS-prosessissa on neljä vaihetta, joista viimeinen on NUPSin hyödyntäminen ja päivittäminen.

- 1) Aineiston kerääminen ja jäsentäminen
- 2) Suhdeteoriat ja alustavien työmuotojen laadinta
- 3) NUPSin koostaminen
- 4) Hyödyntäminen ja päivittäminen

NUPS-prosessiin tulee varata aikaa. Se tarkoittaa sekä työskentelyaikaa että kokonaisaikaa. Prosessi kestää yleensä puolesta vuodesta puoleentoista vuoteen. Työskentely tulisi pitää tiiviinä ja elävänä, jottei prosessi katkea. Tämä tarkoittaa säännöllisiä NUPS-tapaamisia työyhteisössä ja eri vaiheisiin liittyvän sanallistamisen juurruttamista osaksi nuorisotyön arkea.

Prosessin vaiheissa on omat painotukset, mutta ne kytkeytyvät myös kokonaisuudeksi. Työn sanallistaminen alkaa oman työn kuvaamisesta ja kulkee kohti uusien työmuotojen sanallistamista. Suhdeteorian ymmärtäminen ja sen soveltaminen kunnassa tehtävään nuorisotyöhön on NUPSin ydintä. NUPSin hyödyntäminen ja päivittäminen vaatii sen, että työyhteisössä on muodostunut yhteinen näkemys ja kieli tehtävästä työstä.

NUPS on melko pitkä prosessi, joten turhautuminen voi jossain kohtaa yllättää. Hyvä asia olisi, jos se ei yllätä jokaista osallistujaa samaan aikaan. Kuitenkin prosessiin tulee luottaa ja se vie eteenpäin, vaikka osallistumisen ja keskustelujen taso ei olisi aina niin tuottoisaa. Pitää myös muistaa, että nuorisotyön sanallistaminen oltaisiin tehty jo aikoja sitten, mikäli se olisi yksinkertaista ja helppoa.

NUPSit ovat paikallisia prosesseja; omistajuus on työyhteisössä ja organisaatiossa. Yhteinen prosessi on ymmärtämisen ja siihen sitoutumisen näkökulmasta yhtä tärkeä kuin itse tuotos. Muualta kopioituna NUPS saattaa jäädä irralliseksi eikä se perustu kunnassa tehtävään työhön ja työntekijöiden näkemyksiin ja kokemuksiin. NUPS-prosessi tulee dokumentoida, koska sen eri osia käytetään prosessin myöhemmissä vaiheissa. Lisäksi kerättyä aineistoa voidaan hyödyntää NUPSissa tai muussa nuorisotyötä palvelevassa tarkoituksessa.

VAIHE 1 Aineiston kerääminen ja jäsentäminen (DIAT 8-11)

Tarkoitus: kuvata kunnassa tehtävä nuorisotyö kirjallisesti

Kesto: 2–6 kk

Suosittelutoteuttamistapa: päiväkirja ja kaksivaiheinen taulukkotyöskentely

Sanallistaminen: työyhteisö tarkastelee tekemäänsä työtä ja keskustelee työn tarkoituksista

Lähtökohta: työntekijät ovat parhaita asiantuntijoita omassa työssään

NUPS-prosessi alkaa aineiston keräämisellä. Aineiston tulisi kuvata kunnassa tehtävää nuorisotyötä monipuolisesti ja konkreettisesti. Sen tulisi kuvata, mitä työntekijä tekee eri toiminnoissa ja työtehtävissä. NUPSissa aineistoa on perinteisesti kerätty työpäiväkirjaa pitämällä. Tämä tarkoittaa, että jokainen työntekijä pitää viikon ajan työpäiväkirjaa. Se sisältää työtehtävien kuvaamista, havaintoja ja ajatuksia nuorisotyön tarkoituksesta ja sen toteuttamisesta. Päiväkirjat saavat olla tekijöidensä näköisiä; toinen kirjoittaa ranskalaisilla viivoilla pääkohtia, toinen rustaa pienen novellin. Päiväkirja toimii aineistona, mutta myös muistin tukena. Tunnelmia työpäiväkirjan kirjoittamisesta on hyvä jakaa työyhteisön yhteisessä tapaamisessa. Harvinaisia ei ole kommentit, joissa kerrotaan kirjoittamisen paljastaneen esimerkiksi sen, kuinka paljon nuorten kanssa käsiteltäviä teemoja yksi nuokkari-ilta pitää sisällään. Toisaalla kerrotaan, ettei päiväkirjan kirjoittaminen kiinnostanut lainkaan. Tärkeää on, että prosessin alusta asti kaikenlaiset mielipiteet tulevat jaetuksi. Tällöin NUPS prosessi nojaa avoimeen keskustelukuluttuuriin ja toisten näkökulmien kuuntelemiseen, mikä on myös tärkeä osa prosessissa. Päiväkirjojen kirjoittamiseen tulee varata aikaa työn suunnittelussa ja se tulee ajoittaa mahdollisimman ”tavalliselle” työviikolle. Työpäiväkirjat olisi hyvä koota yhteiselle alustalle, johon NUPS-tiimillä on pääsy. Tämä tuo ryhtiä prosessiin ja aineistoa voi hyödyntää myös yhtenä kokonaisuutena.

Päiväkirjojen sisältö tulee jäsentää. Se voidaan toteuttaa kolmesarakkeisen taulukon avulla. Ensimmäiseen sarakkeeseen kirjataan joku päiväkirjoissa esiintyvä toiminto tai tehtävä, kuten nuorisotilatoiminta. Toiseen sarakkeeseen kirjataan kyseisen toiminnan tarkoitus hyödyntäen päiväkirjoja ja työntekijöiden näkemyksiä. Tarkoitusten laatimiseen osallistuu koko työyhteisö riippumatta siitä, työskenteleekö tai tekeekö työssään kyseistä toimintaa. Tähän on kaksi syytä; ensinnäkin toimintojen ulkopuolelta voi nähdä tarkoituksia, joille itse toiminnassa olleet ovat sokeutuneet ja toiseksi NUPSissa rakennetaan yhteistä näkemystä, mikä rakentuu vain yhteisesti työskentelemällä. Taulukkotyöskentelyyn tuleekin varata yhteistä aikaa työyhteisössä. Kun yksi toiminto on saatu kirjattua, kirjataan toiselle riville seuraava jne. Taulukkoon tulee niin monta riviä, kun työyhteisö katsoo toimintoja olevan. Eri nimiset, mutta samaa tarkoittavat toiminnot (yksilötyö, henkilökohtainen tapaaminen, yksilökeskustelu) kirjoitetaan samaan lokeroon. Aluksi toimintoja nimetään päiväkirjojen pohjalta ja lopuksi tarkastellaan, mitä muita toimintoja nuorisotyössä toteutetaan ja kirjataan ne. Tämän jälkeen taulukkoon lisätään kolmas sarake, joka vastaa kysymykseen, mitä työntekijä tekee, jotta toiminnan tarkoitus toteutuu. Mikäli toiminnan tarkoituksia on kertynyt useita, niistä voidaan aluksi valita 3–5 tärkeintä, ja pohtia sitten niiden näkökulmasta työntekijän toimintaa ja työskentelyä.

Onnistumisia ja haasteita: Työpäiväkirjojen kirjoittaminen on työn pilkkomisen ja sanallistamisen näkökulmasta tärkeätä. Toki toteutukseen voi miettiä myös vaihtoehtoisia toimintatapoja. Joka tapauksessa työntekijälle tulisi tulla kokemus siitä, että hän osaa sanallistaa mitä hän työssään tekee, miten tekee ja miksi tekee. Jaettuna näkemykset rakentavat kokonaisuutta ja yhteisöllisyyttä työyhteisöön. Taulukkoa voidaan koota myös post-it lapuilla isolle taululle, joka sitten dokumentoidaan esimerkiksi kuvaamalla.

VAIHE 2 Suhdeteoria ja alustavien työmuotojen laadinta (DIAT 12-14)

Tarkoitus: perehtyä suhdeteoriaan ja soveltaa sitä nuorisotyön tarkastelussa

Kesto: 2–6 kk

Suosittelutoteuttamistapa: keskusteleva pienryhmätyöskentely ja taulukkotyöskentely

Sanallistaminen: työyhteisö havainnoi ja keskustelee suhdeteorian näkökulmasta

Lähtökohta: nuorisotyössä vahvistetaan nuoren eri suhteita

NUPSissa kasvatuksellisen sisällön avaaminen tapahtuu siten, että tarkastellaan, millaisia nuoren suhteita nuorisotyössä vahvistetaan. Suhteisiin kannattaa tutustua tarkemmin lähdekirjallisuuden perusteella.

Työyhteisö keskustelee jokaisen suhteen luonteesta erikseen. Keskustelu kannattaa toteuttaa 3–6 henkilön pienryhmissä ja keskustelun pohjalta vastataan kirjallisesti seuraaviin kysymyksiin.

Mistä suhteesta on kyse? / Miten ymmärrätte sen?

Miten suhdetta voi vahvistaa?

Missä nuorisotyön toiminnoissa / tilanteissa tätä tapahtuu tai voisi tapahtua?

Jos suhde olisi työmuoto, niin miten sen voisi nimetä?

Pienryhmätyöskentelyn jälkeen laaditaan yhdessä suhdeteoriaan perustuva taulukko. Ensimmäiseen sarakkeeseen tulee suhde, toiseen sarakkeeseen kirjataan millaisia nuorisotyön menetelmiä, työkaluja ja toimintoja on käytössä suhteen vahvistamiseen. Kolmanteen sarakkeeseen laaditaan työmuodolle nimi eli otsikko, joka kuvaa riville koostunutta kokonaisuutta.

Onnistumisia ja haasteita: Suhdeteoriasta keskustelemiseen kannattaa käyttää aikaa, jolloin erilaiset näkemykset ja oivallukset tulevat jaetuksi. Eri toiminnoissa työskentelevät ammattilaiset löytävät yhteisiä tarkoituksia työstä, jolloin työmuoto ei ole sidoksissa paikkaan, työntekijään tai ammattinimikkeeseen. Vaikka prosessi on jo pitkällä, niin kiirehtiminen ei kannata. Uusien työmuotojen sanoittaminen on haastavaa, mutta työyhteisöä hyödyntävää. Lokeroitumisen sijasta nuorisotyötä tarkastellaan kokonaisuutena ja nähdään yhdistäviä tekijöitä eri toimintojen välillä.

VAIHE 3 NUPSin koostaminen

Tarkoitus: tarkastella suhdetaulukon (taulukko 3) avulla työyhteisön toimintoja (taulukko 2)

Kesto: 1–3 kk

Suosittelutoteuttamistapa: pienryhmä ja työyhteisötyöskentely

Sanallistaminen: rakentaa toimivat nimet työmuodoille, jotka istuvat käyttöön ja jotka kuvaavat keskeisen sisällön

Lähtökohta: työmuotojen tulee kuvata nuorisotyön sisältöä

Kolmannessa vaiheessa suhdetaulukko toimii tarkasteluvälineenä aikaisempaan taulukkoon. Suhde kerrallaan tarkastellaan taulukkoa, jossa jäsenettiin kunnassa tehtävää nuorisotyötä. Tarkoituksena on löytää ne keskeiset tekijät, joita suhdeteorian näkökulmasta kunnassa toteutetaan. Suhdeteoria toimii ikään kuin linssinä nuorisotyön tarkasteluun. Vaihtoehtoisia toimintatapoja on ainakin kaksi:

1) Käytetään suhdetaulukkoa pohjana ja yhdistetään siihen keskeiset asiat toisesta taulukosta. Tällöin suhteet, jotka ovat keskiössä, muodostavat uusia työmuotoja. Suhteita voi yhdistellä pohdintojen ja keskustelujen perusteella, mutta tällöin niille tulee kirjata myös aina alustava työmuotonimi.

2) Lähdetään tarkastelemaan, mitä suhdetta missäkin toiminnassa vahvistetaan. Jokaiseen toimintoon ei tule kirjoittaa kaikkia suhteita vaan toimintoja pitää pilkkoa tarvittaessa vielä pienempiin osiin (esim. nuorisotilatoiminta: yksilötyö ja ryhmätoiminta) ja löytää keskeinen suhde, mitä ko. toiminnassa vahvistetaan.

Toteutustavasta riippumatta tarkoitus on määrittää uudet työmuodot, jotka perustuvat suhdeteoriaan ja siihen, miten nuoren eri suhteita vahvistetaan. NUPSin koostamisen alku saattaa olla vaikeaa, joten se kannattaa aloittaa helpoimmasta tai ilmeisimmän työmuodon rakentamisesta. Lopuksi usein jää irrallisia osia, joiden sijoittaminen osaksi NUPSiä on ankaran pohdinnan ja keskustelun tulosta. Työmuotojen nimiä kannattaa laajentaa tarpeen mukaan ja jättää aikaa niiden mahdolliselle muuttumiselle. Vaati taitoa antaa NUPSille aikaa niin, ettei prosessi katkea, mutta että se saa tarpeeksi aikaa muhia.

Yhden haasteen voi tuottaa myös työ, jota ei tehdä suoraan nuorten parissa (esim. suunnittelu, rahoitushaku, hallinto). Toki niistäkin moni vahvistaa lopulta jotakin nuoren suhdetta, mutta toisinaan niiden sijoittaminen NUPSiin haastaa. Sen voi ratkaista niin, että yksi työmuoto rakentuu tästä näkökulmasta. Se voidaan nimetä esim. ”Nuorisotyötä mahdollistava toiminta” tai ”Nuorilta piiloon jäävä työ”.

Kun NUPSi alkaa hahmottua, on aika miettiä myös sen ulkoasua. Onko prosessin aikana nousut ideoita siitä? Vinkkejä voi myös käydä katsomassa jo valmistuneista NUPSeista, joita löytyy Kanuunan sivuilta osoitteesta www.nuorisokanuuna.fi.

Onnistumisia ja haasteita: Kun oma tuttu työmuoto ei ole enää keskiössä, se ei tarkoita että NUPS vähentäisi ko. työn arvoa. Onnistuessaan uudet työmuodot kuvaavat nuorisotyön kasvatuksellisuutta ja merkityksellisyyttä nuorisotilalla, etsivässä nuorisotyössä, leirillä tai missä tahansa muussa nuorisotyön toiminnassa. Työmuotojen rakentaminen kannattaa toteuttaa tiivistetysti. Pitkä tauko työstämisessä katkaisee ajatuksen ja haastaa ehjän kokonaisuuden rakentumisen. *Done is better than perfect* -pitää NUPSsikin paikkansa. Lisäksi tulee muistaa, että kokonaisuutta voi hioa päivittämisen yhteydessä.

VAIHE 4 NUPSin hyödyntäminen ja päivittäminen (DIA 15-16)

Tarkoitus: NUPSin juurruttaminen työhön

Kesto: 2–6 kk

Suosittelutoteuttamistapa: pienryhmä ja työyhteisötyöskentely

Sanallistaminen: jokainen työntekijä osaa kertoa NUPSin avulla kunnassa tehtävästä nuorisotyöstä niin, että sen monipuolisuus ja kasvatuksellisuus tulee esille

Lähtökohta: työelämän arkeen sidottu NUPS vakuuttaa ja vaikuttaa

NUPSin valmistuminen kannattaa hyödyntää. Lähdekirjallisuudessa on malleja, miten asiaa on esitelty päättäjille. NUPSia kannattaa esitellä myös muissa yhteyksissä. Nuorisotyö toimii tunnetusti verkostoissa ja rajapinnoilla. Vaikka yhteistyötä olisi tehty vuosia, toimii NUPS kertauksena ja uuden näkökulman esittelyä. NUPSia voi hyödyntää myös vanhempainilloissa, asukasilloissa jne. NUPSin ahkera esittely toimii nuorisotyön markkinointina. Se avaa ja sanallistaa niin paikallisen nuorisotilan kuin ulkomaille kohdistuneen kv-leirin tarkoitusta. Samaan aikaan esittely vahvistaa nuorisotyön sanoittamista ja se tulee tutummaksi sekä esittelijälle että kohdeyleisölle. Myöskään sosiaalista mediaa ei tule unohtaa: yksittäiset työmuodot ja niiden nostot esim. instassa, tiktokissa ja muissa ajankohtaisissa sovelluksissa tekee nuorisotyötä näkyväksi. Kunnan nettisivuilta NUPSi tulisi löytyä kokonaisuudessa. NUPSista tai siihen liittyvästä materiaalista löytyy usein perustelut asiaan kuin asiaan puhuttaessa nuorisotyöstä. Päiväkirjojen esimerkit käytännöstä tuovat elävyyttä. Vaitiolovelvollisuuden puitteissa niistä saa materiaalia niin NUPSin elävöittämiseen kuin työn konkretian näkyväksi tekemiseen.

NUPSin hyödyntäminen työyhteisössä tulee sitoa arkeen. Se voidaan tehdä monella tapaa. Jos NUPSiin on yhdistetty työmuotokohtainen tilastointi, se toteutuessaan varmistaa NUPSin täydentämisen toimintojen edetessä. Tällöin NUPS voi toimia myös toimintakertomuksen runkona. NUPSiin olisi hyvä palata vähintään vuosittain ja tehdä siihen tarvittavia päivityksiä. Uusien työntekijöiden perehdyttämisessä NUPS on olennainen, koska se on rakentunut kunnassa tehtävästä työstä. NUPSia voi testata myös kehityskeskustelun runkona tai hyödyntää työhaastattelussa. NUPSin käyttäminen ja kuluttaminen paljastaa usein korjauksia joko itse asiakirjaan tai sitten tehtävään työhön. Jatkossa NUPS toimii siis myös kehittämisen välineenä.

Onnistumisia ja haasteita: Vaikka NUPS prosessi on koettu hyödylliseksi, on vaarana, että NUPS unohtuu tiedostoihin. NUPS kannattaakin kytkeä johonkin olemassa olevaan, kuten vuosikelloon, toimintasuunnitelmaan, kehittämispäivään tai tilastointiin, jolloin sen rooli on aktiivinen. Nuorisotyön sanoittamiseen on kiinnitetty koko prosessin ajan huomiota. Lopuksi olisi hyvä tarkastella, millaisia muutoksia siinä on tapahtunut.